

چکیده

میرزا محمد حسن قتیل فارسی شناس بنام شبه قاره است. وی در دستورنویسی فارسی، فرهنگ نویسی، تاریخ نویسی، رقعات نویسی و شعر فارسی دسترس کمالی می داشت. وی در ۱۱۷۰ق/۱۷۵۷م در شاهجهان آباد دهلی متولد گردید. نام ابتدایی وی دیوالی سینگه بود. در بچگی پدر و مادرش ترک شاهجهان آباد کرده به لکهنو رفتند و قتیل آنجا کسب تحصیلات کرد. در هیجده سالگی قبول اسلام کرده به نام محمد حسن موسوم شد و قتیل تخلص اختیار کرد. سپس از خانواده خود جدا شده به دهلی رفت و بعد از چند سال به لکهنو باز گشت و مدتی چند به دربار نواب آصف الدوله (۱۱۸۸-۱۲۱۲ق/۱۷۷۵-۱۷۹۷م)، پادشاه لکهنو، وابسته می بود. بعدها به میرزا سکندر شکوه، شاهزاده سلطنت دهلی که به لکهنو رفته بود، پیوست و تا پایان عمر همانجا متمکن ماند. وی با سکندر شکوه به اطراف لکهنو سفر می کرد و در مجالس شعری لکهنو نیز شریک می بود و غزلها می سرود. قتیل همه عمر در تجرد گذاشته به ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۳۳ق/۲ مارس ۱۸۱۸م به مرض استسقا وفات یافت و در قیصر باغ لکهنو مدفون شد. محمد حسن قتیل آثار متعددی در نظم و نثر فارسی به یادگار گذاشته است.

هدف:

هدف این رساله معرفی یکی از شاعران و دستورنویسان عظیم شبه قاره است، که بخشی از آثار وی معرفی شده بود و لازم بود که همه احوال و آثار وی بررسی و معرفی شود و این رساله از یک گونه تکمله احوال و آثار وی می باشد و به عنوان یک سرمایه ادبی و تاریخی تلقی می شود و برای دانشجویان زبان و ادبیات فارسی و نیز محققان جمع آوری شده به صورت کتاب مفصل به وجود آمده است.

روش کار:

همه آثار محمد حسن قتیل نیز نسخه های خطی از کتابخانه های دولتی و شخصی جمع آوری گردیده شده به هر اثری تحقیقی به عمل آمده، بررسی و ررفی شده، شامل رساله گردیده است. فهرست های کسان، جاها، و کتابها در هر رساله آورده شده است.

ژگان کلیدی:

بیات فارسی، شبه قاره، میرزا محمد حسن قتیل، مباحث دستوری، لغت نویسی،
 یخ نویسی، شعر فارسی، رقعات نویسی